

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anna Koivisto

EURYTMIA STEINERPEDAGOGISEN
VARHAISKASVATUKSEN METODINA
SUOMESSA

Sosiaali- ja terveysala
2011

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Anna Koivisto
Opinnäytetyön nimi	Eurytmia steinerpedagogisen varhaiskasvatuksen metodina Suomessa
Vuosi	2011
Kieli	suomi
Sivumäärä	46+3 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Opinnäytetyöni taustavaikuttajana on ollut suuntaava harjoittelujakso, jonka suoritin Vaasan steinerpäiväkoti Tiitiäisessä keväällä 2011. Työssä keskitytään tutki-
maan eurytmian käyttöä Suomessa sekä sen merkitystä lapsen fyysiselle, psyykki-
selle ja sosiaaliselle kasvulle.

Steinerpedagogiikkaa on Suomessa harjoitettu 1950-luvulta lähtien. Se pohjautuu itävaltalaisen luonnontieteilijä-pedagogi Rudolf Steinerin ihmiskäsitykseen. Eurytmia on osa steinerpedagogista varhaiskasvatusta. Käytännössä se toteutuu tuokioissa, joissa lapsiryhmä liikehtii ohjatusti sadun rytmissä. Eurytmialla ajatellaan olevan positiivinen vaikutuksensa lapsen kehitykselle ja oppimiselle.

Opinnäytetyön empiirinen osio toteutettiin tekemällä kyselytutkimus Suomen steinerpäiväkotien johtajille. 16 johtajaa 41:stä eli 40 % kokonaisjoukosta päätyi vastaamaan kyselyyn. Kyselylomake käsittää avoimia kysymyksiä ja monivalintakohtia. Vastauksia analysoitiin sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti.

Tutkimuksessa käy ilmi, että läheskään kaikissa steinerpäiväkodeissa eurytmiaa ei harjoiteta, vaikka se koettaisiinkin varsin toivotuksi. Yhtä kertaa viikossa pidetään sopivana määränä eurytmialle, jonka tehtävänä on tukea fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä mm. ilon, mielikuvituksen, toisten huomioon ottamisen, oppimisen, tasapainoisuuden, yhteenkuulumisentunteen, kehonhallinnan ja motorii-
kan harjoituksen kautta.

Suuri osa kyselyyn vastanneista on sitä mieltä, että eurytmia sopisi myös muihin kuin steinerpedagogiikkaa harjoittaviin päiväkoteihin sen kehitystä tukevien vaikutusten vuoksi. Henkilökunnan ja lasten suhtautuminen eurytmiaan on yleisesti erittäin positiivista tai positiivista.

ABSTRACT

Author	Anna Koivisto
Title	Eurythmy as a Method of Early Childhood Waldorf Education in Finland
Year	2011
Language	Finnish
Pages	46 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

A practical training period in the Waldorf Kindergarten gave the author the idea to write this bachelor's thesis. The thesis focuses on studying the use of eurythmy in Finland and its meaning to the physical, mental and social growth of a child.

Waldorf education has been carried out in Finland since the 1950's. It is based on the understanding and view of mankind by an Austrian nature scientist and teacher Rudolf Steiner. Eurythmy is a part of this early childhood Waldorf education. In practice it is carried out in sessions where a group of children make controlled movements in the rhythm of a fairytale. Eurythmy is considered to have a positive effect on a child's development and learning.

The empiric section of this thesis is carried out by a survey research among the managers of the Waldorf kindergartens in Finland. There are 41 units offering early childhood Waldorf education out of which 16 managers, in other words, 40 % of the whole group decided to take part in the research. The survey consists of both open ended and multiple choice questions. The answers are analysed both quantitatively and qualitatively.

The research results show that not all of the kindergartens have eurythmy in their programme even though it would be wanted. Once a week is considered to be an ideal amount of eurythmy. It is considered to support a child's growth by enhancing joy, imagination, learning skills, solidarity, balance, body control, motor skills and the feeling of togetherness.

A big part of the managers think that eurythmy could also be carried out in non-Waldorf kindergartens due to its positive effects on children. Also the attitudes of the staff and the children towards eurythmy are considered to be very positive or positive.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
2	VARHAISKASVATUS	8
3	STEINERPEDAGOGIIKKA	10
	3.1 Steinerpedagogiikka Suomessa.....	11
	3.2 Steinerpedagogisen varhaiskasvatuksen erityispiirteet.....	11
4	EURYTMIA - MITÄ JA MIKSI?	15
	4.1 Lapsi ja eurytmia.....	17
	4.2 Eurytmistit.....	18
5	EMPIIRINEN TUTKIMUS	19
	5.1 Kyselyn tarkoitus	19
	5.2 Kyselyn rakenne.....	19
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	21
	6.1 Johtajien tausta.....	21
	6.2 Eurytmian käyttö.....	22
	6.3 Eurytmian vaikutukset lapsen fyysiselle kehitykselle	24
	6.4 Eurytmian vaikutukset lapsen psyykkiselle kehitykselle.....	26
	6.5 Eurytmian vaikutukset lapsen sosiaaliselle kehitykselle	27
	6.6 Eurytmian tärkein anti lapselle	29
	6.7 Asenteet eurytmiaa kohtaan	30
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	31
	7.1 Tutkimuksen onnistuminen.....	31
	7.2 Tutkimukseen liittyvät eettiset kysymykset.....	32
	7.3 Tutkimuksen luotettavuuden pohdinta.....	32
	LÄHTEET.....	33
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Johtajien työkokemus steinerpäiväkodeissa	s.21
Kuvio 2.	Johtajien työkokemus muissa kuin steinerpäiväkodeissa	s.22
Kuvio 3.	Eurytmian hyödyntäminen muissa kuin steinerpäiväkodeissa	s.23
Taulukko 1.	Eurytmian vaikutukset lapsen fyysiselle kehitykselle	s.24-25
Taulukko 2.	Eurytmian vaikutukset lapsen psyykkiselle kehitykselle	s.26-27
Taulukko 3.	Eurytmian vaikutukset lapsen sosiaaliselle kehitykselle	s.28-29
Taulukko 4.	Eurytmian tärkein anti lapselle	s.29-30

LIITELUETTELO

LIITE 1. Tutkimuslupa-anomuksen saatekirje

LIITE 2. Tutkimuslupa-anomus

LIITE 3. Kyselylomake

1 JOHDANTO

Valitsin opinnäytetyöni aihepiiriksi steinerpedagogiikan, joka on kiehtonut minua omista peruskouluajoistani lähtien. Aihevalintaani vaikutti myös suuntaava harjoittelujakseni, jonka suoritin Vaasan steinerpäiväkoti Tiitiäisessä keväällä 2011.

Varhaiskasvatuksen on mielestäni oltava koko ajan siinä mielessä liikkeessä, että uusia, parempia, lapsilähtöisempiä toimintatapoja etsitään alituisesti ja ammattihenkilöstö harjoittaa itsereflektiota työhönsä liittyen. Steinerpedagogiikka on yksi vaihtoehto, jolla on paljon tarjottavaa päiväkodeille.

Eurytmia on yksi steinerpedagogisen varhaiskasvatuksen lapsille tarjoamista erikoisuuksista. Se on rytmistä liikehdintää kertomuksen virrassa tarkoituksenaan kehittää lasta monipuolisesti. Siihen liittyen opinnäytetyöni tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa eurytmian harjoittamisen laajuutta ja sen merkittävänä pidettyjä vaikutuksia lapsen fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle kasvulle.

Opinnäytetyön empiirinen osio toteutettiin tekemällä kyselytutkimus Suomen steinerpäiväkotien johtajille. Päiväkotien osoitelähteenä käytettiin Steinerkasvatuksen liiton kotisivuilla julkaistua listaa, jossa on 41 varhaiskasvatusta tarjoavaa yksikköä. Lopulta 16 johtajaa eli 40 % kokonaisjoukosta päätyi vastaamaan kyselyyn. Kyselylomake käsittää sekä avoimia kysymyksiä että monivalintakysymyksiä. Vastauksia analysoitiin sekä kvantitatiivisesti että kvalitatiivisesti.

2 VARHAISKASVATUS

Kasvatuksen todetaan olevan yhteisöön ja erilaisiin ryhmiin sosiaalistamista sekä persoonallisuuden kehittämistä kasvattajan ja kasvatettavan vuorovaikutuksessa (Hirsjärvi & Huttunen 2001, 32). Kasvatus voidaan käsittää prosessina tai tapahtumana. Kasvatus on jatkuvaa, kokonaisvaltaista ihmiseen vaikuttamista, jonka taustalla nähdään sivistyksen ideaali tavoitteenaan persoonallisuuden syntyminen. Kasvattajan tehtävä on ”saattaa kasvamaan”: kasvulle suotuisien olosuhteiden luomista. (Hirsjärvi & Huttunen 2001, 33, 40.)

Maamme ensimmäinen varhaiskasvatuksen professori Mikko Ojala on todennut varhaiskasvatuksen olevan kasvatustoimintaa, joka tapahtuu ennen kouluikää. Varhaisen kasvattamisen yleisenä tavoitteena hän pitää lapsen persoonallisuuden kaikinpuolista kehittämistä, että kasvatuksen ja opetuksen lisäksi varhaiskasvatukseen sisältyisi myös lasten perushoito ja että varhaiskasvatuksen avulla lapsi olisi valmis ja kypsä siirtymään joustavasti kouluun. (Härkönen 2003.)

Varhaiskasvatuksessa kasvatus nähdään lapsen monipuolisen kehittymisen tukemisena, joka tapahtuu kokonaisvaltaisen toiminnan kautta. Keskeisinä työtapoina varhaiskasvatuksessa pidetään leikkiä, työtä, opettelua ja sosiaalisia vuorovaikutustilanteita. Työtapojen toteutus ja koko varhaiskasvatuksen pedagogiikka pohjautuu kulloinkin vallalla olevaan lapsinäkemykseen. Varhaiskasvatuksen arjessa onkin nähtävissä kaksi toisistaan poikkeavaa lapsinäkemystä. Toisen mukaan lapsi on viaton ja avuton, toisen puolestaan osaava ja pätevä. Yhteistä näkemyksillä on kuitenkin lapsen tarkasteleminen kokonaisvaltaisena olentona sekä lapsen kuuntelemisen arvostaminen. (Hellström 2010, 256-258.)

Ihmisyyttä kohti kasvattamisessa voidaan nähdä kaksi puolta. Koulutusajattelu painottaa ihmisen ulkoista muovaamista. Sivistys puolestaan voidaan nähdä eräänlaisena heräämisnä ihmissessä. Sivistysajattelun mukaisessa ihmisen kasvussa voimistuvat ajattelu, tunne ja mielikuvitus, tahto ja toiminta sekä minuus. Myös mm. steinerpedagogi Francis Edmunds kannattaa ajatusta, jonka mukaan todellinen kasvatus on juuri minuuden ja moraalin herättelyä. (Skinnari 2011, 17-20.)

Kasvattajalla on suuri vastuu. Hän ohjailee tiedostamattaan ja tiedostaen lapsen kasvua ihmisenä. Lapselle onkin annettava mahdollisuuksia löytää juuri oma lahjakkuutensa yksilönä. Kasvattajien, sekä lapsen vanhempien että ammattikasvattajien, tehtävä on luoda virikkeelliset puitteet lapsen kehitykselle yhteiskunnan jäsenenä ja omana ainutkertaisena itsenään. (Uusikylä 2003, 190.)

3 STEINERPEDAGOGIIKKA

Itävalta-Unkarissa syntynyt Rudolf Steiner (1861-1925) oli luonnontieteiden opiskelija, joka 1800-luvun lopulla yhdisti luonnontieteellisen tutkimuksen ja idealistisen ja uskonnollisen elämäntutkimuksen. Näin ollen hän ylitti aiemmin vältellyn rajan fyysisen ja hengellisen todellisuuden välillä. (Egidius 2002, 40.)

Steiner toimi 1900-luvun alussa Saksassa teosofisen maailmanjärjestön sihteerinä ja kirjoitti kirjoja. Teosofia merkitsee suoraan käännettynä jumalviisautta, joka syntyi materialistisen tieteen vastapainoksi (Ervast 2011). Myöhemmin hän päätyi eroamaan järjestöstä, mikä johti antroposofisen seuran perustamiseen vuonna 1912. (Paalasmaa 2009, 38.)

Rudolf Steinerin kehittämä antroposofia yhdistelee filosofiaa ja kosmologiaa. Sen keskeisen osan muodostaa käsitys ihmisen olemuksesta. Kuvaavana piirteenä antroposofiassa voidaan pitää yksilön moraalista henkistä kehittymistä. Olennaisena tällä henkisen kehityksen tiellä pidetään meditaatiota. Monet tähän liittyvistä Steinerin ajatuksista olivat aikanaan niin radikaaleja, että Steiner kehitti niiden käsittelemiseksi oman käsitteistön. (Steinerkoulun kansainvälinen opetussuunnitelma 2004, 30.)

Teoksissaan Steiner käsitteli antiikin mystisiä uskontoja ja päätyi siihen, että jokaisessa ihmisessä piilee kyky hankkia tietoa henkien maailmasta. Tämä kyky voidaan hänen mukaansa aktivoida kauniin musiikin, arkkitehtuurin ja elinympäristön sekä kauniin liikehännän ja kaunokirjallisuuden avulla. (Egidius 2002, 41.)

Steinerin pedagogiset ideat saivat tarkemman muodon, kun Waldorf-Astortehtasyhtymän johtaja Emil Molt vuonna 1919 Stuttgartissa pyysi Steineria perustamaan koulun tehdastyöläisten lapsille (Paalasmaa 2009, 39). Vuonna 1926 Steinerin kirjaan *Lapsenkasvatus hengentieteen kannalta tutustunut lastentarhanopettaja* Elisabeth Grunelius perusti Stuttgartin Waldorf-koulun yhteyteen lastentarhan, jossa toteutettiin Steinerin arvoja ja periaatteita. (Lapsi Keskeillämme 1993, 2.)

Maailmansodan jälkeen steinerpedagogiikka jatkoi leviämistään ja nyt maailmalla onkin yli 1000 stenerkoulu (Steinerkasvatus 2011e).

3.1 Steinerpedagogiikka Suomessa

Suomen ensimmäinen steinerkoulu perustettiin Helsinkiin vuonna 1955 (Steinerkasvatus 2011e). Suomessa steinerpedagoginen varhaiskasvatus sai alkunsa, kun Helsingin Rudolf Steiner –koulun opettaja Kaarina Mansikkala perusti koulun yhteyteen esiluokan vuonna 1968. (Lapsi Keskellämme 1993, 2.)

Suomen ensimmäinen steinerpäiväkoti perustettiin vuonna 1972 Lappeenrannassa. Parinkymmenen vuoden kuluttua päiväkoteja oli jo yli kaksikymmentä eri puolilla Suomea. (Lapsi Keskellämme 1993, 2.)

Tällä hetkellä Suomessa toimii 41 steinerpäiväkotia, 24 steinerkouluja sekä kolme erityissteinerkouluja ja 15 lukiokoulutusta tarjoavaa steinerkouluja. Suurin osa Suomen steinerkouluista antaa opetusta esiluokasta ylioppilaskirjoituksiin asti. Kouluista kaksi on ruotsinkielisiä ja kolmella koululla on hoitopedagoginen erityistehtävä. Neljä kouluja toimii vielä yksityisopetusryhminä. (Steinerkoulu 2011a; Steinerkoulu 2011b; Steinerkoulu 2011c; Steinerkoulu 2011e.)

Steinerpäiväkodit ja –koulut syntyvät vanhempien aloitteesta. Koulujen kannatusyhdistykset toimivat yksityisinä opetuksen järjestäjinä perusopetuslain 7§:n perusteella, ja järjestämisluvan antaa opetusministeriö. (Steinerkoulu 2011d.) Oppilasmäärä on ollut tasaisessa kasvussa ja syksyllä 2007 oppilaita Suomen steinerkouluissa olikin yhteensä yli 5000, kun myös steinerpedagogisessa esiopetuksessa olevat lapset laskettiin mukaan (Steinerkoulu 2011e).

3.2 Steinerpedagogisen varhaiskasvatuksen erityispiirteet

Steinerpedagoginen ihmiskäsitys perustuu Rudolf Steinerein tutkimuksiin inhimillisen kasvun ja kehityksen lainalaisuuksista. Näiden tutkimusten mukaan erilaiset inhimilliset kyvyt ja ominaisuudet esiintyvät ja muuntuvat ihmiselämän tiettyinä ikäkausina. Näin ollen kehitysvirikkeetkin eroavat eri ikäkausina. (Dahlström 2008, 9.)

Steinerpedagogiikan mukaan ihmisyksilö nähdään ainutlaatuisena fyysisenä, psyykkisenä ja henkisenä olentona. Psyykkisyys jäsentyy puolestaan kolmeen perustoimintoon, joita ovat tahto, tunne ja ajattelu. Tahto edustaa toiminnallisuutta ja on siten kaiken inhimillisen toiminnan liikkeellepaneva voima. Tunteen alueeseen kuuluvat arviointikyky, arvot ja sosiaalinen vastuu. Kaikkea tietoista toimintaa ohjaa ajattelu. (Dahlström 2008, 9.)

Kaiken, mitä aikuinen tekee lapsen läheisyydessä, nähdään vaikuttavan lapseen. Alle 7-vuotiaalla lapsella myöhemmin sielullisena oleva vaikuttaa vielä orgaanisesti siten, että lapsen vastaanottaessa jonkin mielikuvan vaikuttaa mielikuva omalla ominaislaadullaan esimerkiksi lapsen keuhkoihin ja maksaan. Tämä johtuu siitä nimenomaan siitä, että aikuisen suhtautuminen lapseen ja tämän lapselle välittämät mielikuvat ratkaisevat kaiken lapsen terveyteen ja sairauteen liittyvän, sillä lapsen sielullisuuden ei ajatella vielä olevan vapautunut ruumiillisesta elimistöstä, vaan on elimistön toiminnassa osallisena. (Steiner 2003, 104.)

Ihmisen elinkaaren hahmottamiseksi on luotu sitä selventävä rytmiiikka. Ihmisen sisäisen kehityksen rytminä nähdään seitsenvuotisrytmi, johon voi tulla yksilöllisiä poikkeamia, mutta kehityskriisit sijoittuvat niistä huolimatta yleensä kausien taitteisiin. Ihmisen kehitys etenee vähitellen tiedostamattomasta kohti suurempaa tietoisuutta. Kolmen ensimmäisen seitsenvuotiskauden aikana, vastasyntyneestä 21-vuotiaaksi, ihminen rakentaa oman fyysisen olemuksensa. Samalla myös ihmisen tahto, tunne ja ajattelu kehittyvät. (Dahlström 2008, 10.)

Vastasyntynyt on aistiolento. Alle 3-vuotias lapsi on ulkopuolisen tahdon saavuttamattomissa ja työskentelee vain omassa sisimmässään. 3-5-vuotias lapsi alkaa kehittyä muisti- ja kuvittelukyvyltään ja kykenee jo leikkiin. 5-7-vuotiaalla lapsella kuvittelukyky vapautuu fyysisestä. Tällöin lapsi siirtyy satuikään. (Dahlström 2008, 11, 17.)

Steiner näkee ihmisolemuksen lapsuuden osalta eräänlaisena heräämisinä. Lapsuudessa voidaan erottaa kolme vaihetta, joita ovat kävelemään oppiminen, puhumaan oppiminen ja ajattelemaan oppiminen. (Ehnqvist 2006, 68.)

Varhaiskasvatusikäisten lasten ja sitä nuorempien vaiheessa eli ensimmäisellä seitsenvuotiskaudella on toiminnallisuuden päävaihe, joka kestää siis syntymästä hampaiden vaihtumiseen. Lapsi on tällöin vain unenomaisesti tietoinen itsestään ja pyrkii toiminnassaan pääasiassa jäljittelemään aikuista. Kasvatus ymmärretään steinerpedagogiikan mukaan tässä vaiheessa kasvattavan aikuisen itsekasvatuksena ja lapsen fyysisen ympäristön vaalimisena. (Dahlström 2008, 10, 17.)

Steinerpedagogiikassa on omaksuttu Hippokrateen temperamenttioppi, joka on kytketty antroposofiaan. Sen mukaan koleerikolla minä-olemus hallitsee, mikä ilmenee voimakastahtoisuutena. Sangviinikolla astraalinen olemuspuoli dominoi, mikä merkitsee pinnallisuutta ja aistimusten ja tunne-elämän herkkyyttä. Melankolikko on harkitseva, sulkeutunut ja masentumiseen taipuvainen. Flegmaatikolla dominoiva olemuspuoli on eteerinen, mikä ilmenee mieltymyksenä toistoihin. Nämä neljä tyyppiä tulisi olla varhaiskasvattajan tiedossa, että hän pystyisi auttamaan kunkin lapsiyksilön temperamenttipyrkimysten toteutumisessa. (Ehnqvist 2006, 72-73.)

Steinerpedagogiikan mukaan lapsuuden täyteyteen kuuluvat ilo, huolettomuus, rauha, lämpö ja välittömyys. Suotuisassa kiireettömässä ympäristössä lapsi avautuu ja kehittyy omassa tahdissaan luovaksi yksilöksi. Lapsi elääkin aistimuksien kautta. Ympäristö on lapselle tunnelmia ja laatuja, eikä vain pelkkää tilaa. Tästä syystä on lapselle steinerpedagogiikan mukaan luotava ympäristö, joka on kuin metsä: väljyyttä, liikkumatilaa, havainnoitavaa, kokemuksellisuutta, erilaisia muotoja, materiaalien kirjoja, puhdasta värikkyyttä ja tuoksuja. (Dahlström 2008, 11-17.)

Steinerpedagogisessa kasvatuksessa lapset ovat sekaryhmissä, joissa leikin ei ajatella olevan lapsen työtä. Leikki nimen omaan ei ole työtä, vaan vapaaehtoisuudesta ja esimerkiksi ilosta kumpuavaa toimintaa, jota ei haluta sitoa. Lapsi on leikki. Esimerkiksi legojen nähdään sitovan lapsen vapaata luomista. Aidosti vapaa leikki estää lasta jumiutumasta tiettyihin liikeratoihin. Vapaan leikin lisäksi lapsi tarvitsee kasvaakseen aikuisen maailman jäljittelyä, johon kuuluu terve ja mielekäs tekeminen, esimerkiksi leipominen. (Dahlström 2008, 20-22.)

Nuken merkitystä korostetaan steinerpedagogisessa varhaiskasvatuksessa. Nuken voi nähdä avaimena lapsen maailmaan. Se valmistetaan luonnonmateriaaleista ja sen ruumiin mittasuhteet vastaavat lapsen omia mittasuhteita. Kasvot ovat vain viitteelliset, siten ne voivat ilmentää lapsen tahdon mukaisia tunteita ja toimintoja. (Dahlström 2008, 22-23.)

Arvojen tasolla 0-7-vuotiaalle lapselle tärkeänä pidetään kokemusta maailman hyvyydestä, jonka tulisi näkyä pyrkimyksenä hyvyyteen myös toiminnallisuudessa. Vaikka tällöin painopiste onkin fysiologisessa kehityksessä, on tällä ikäkaudella keskeistä aistiminen, jota tukevat ympäristön värit, muodot ja ihmiset. (Paalasmaa 2009, 56.) Steinerpedagogiikkaa harjoittavissa päiväkodeissa onkin havaittavissa yhteneväinen pastellinsävyisyys ja fyysisen ympäristön vaihtelevat ja orgaaniset muodot.

Lapsen nähdään elävän rytmien myötä. Viikonpäivät, viikot ja vuodenaajat vaihtelevat. Päivää pidetään minuuden rytminä, johon tulisi sisältyä leikkiä ja lepoa, iloa ja rauhaa. Säännölliset nukkumaanmeno- ja ruokailuajat luonnonmukaisine tarjottavineen ovat tärkeitä ja niiden lisäksi hiljaiset tuokiot omaehtoiselle tekemiselle. Päivässä tulisi olla myös sisällöllinen kohokohta, josta lapsi voi ammentaa aineksia uneensa. (Dahlström 2008, 42-44.)

Sadut rikastavat lapsen mielikuvamaailmaa ja syventävät lapsen tunneilmaisua. Steinerpedagogiikan piirissä erityisesti kansansatuja arvostetaan. Niiden ajatellaan luotaavan ihmisen sielua poikkeuksellisen syvältä, ovathan ne perustavanlaatuisia. (Dahlström 2008, 29.)

4 EURYTMIA - MITÄ JA MIKSI?

Rudolf Steinerein ajatuksissa erilaisilla rytmeillä oli vastaavuutensa kosmoksessa ja ihmisessä. Tanssia hän pitikin liikkeenä, jonka keskus on ihmisen itsensä ulkopuolella. Vuodesta 1911 Steiner alkoi kehittää uutta liikuntataidetta. (Taskinen 2004, 15.)

Steinerin mukaan jumala harjoittaa eurytmiaa ja ihminen on sen tulos. Näin ollen tehdessään eurytmiaa ihminen palaa jumalalliseen luomistyöhön. Steiner mainitsi ensimmäisen eurytmiakurssinsa aluksi, että eurytmiaa voi harjoittaa vain, jos tiedostaa ja pitää totena ihmisen kolmijakoa: ruumis, sielu ja henki. (Bardt 2008, 18, 35.)

Eurytmia terminä tulee kreikan kielen sanoista eu (kaunis, harmoninen) ja rhytmos (liike, rytmi). Se toimii maailmassa materialismin ja pelkästään subjektiivisten tunteitten ilmaisun vastakohtana. Käytännössä eurytmia on näkyvää puhetta, laulua ja rytmistä liikettä. Rudolf Steinerein Marie-vaimo nimesi tämän uuden liikuntataiteen. Rudolf Steinerein mukaan eurytmia on sanoin puhuvan sielun ilmentymä. (Taskinen 2004, 9,16.)

Eurytmian ajatellaan ilmentyvän maailmassa siten, että jokainen eurytmisti välittää jonkin osan siitä. Kaikkien on siis löydettävä tästä moninaisuudesta se, mikä puhuttelee juuri heitä ja heidän sisintään. (Taskinen 2004, 15-16.)

Jokaisella äänteellä ajatellaan olevan oma tunnelmansa, värinsä ja liikkeensä, jotka ovat tuttuja elekielestä. Eurytmiaa tehtäessä pyritäänkin palaamaan niihin alkuliikkeisiin ja –muotoihin, jotka kehossamme muodostavat puheen. (Virtanen 1995, 5.)

Koska puhekin on liikettä, kuuluvat eurytmian näkyvään puheeseen samat lainalaisuudet kuin kuuluvaan puheeseenkin: äänteet, vokaalit konsonantit, runomuodot. Eurytmia pyrkii tuomaan esiin puheen takana olevan koko sielunelämän: ajattelun, tunteen ja tahdon. Kaikesta voi tehdä eurytmiaa, sillä toiminnan sytyttää

ajatus siitä, että eurytmiassa ovat aktiivisia ne voimat, joista kaikki maailmassa on syntynyt. (Taskinen 2004, 9.)

Eurytmisen liike eroaa arkipäiväisestä, sillä se on taidetta ja tiedostettua. Sydämen aluetta pidetään eurytmisen liikkeen lähteenä. Liikkeen lisäksi eurytmian apuvälineenä käytetään huntuja sekä karaktääriä, jonka avulla luodaan liikkeeseen jännite (esimerkiksi kulmikas tai liukuva). (Taskinen 2004, 35.)

Eurytmiasta voidaan erottaa eri standardimuotoja. Säveleurytmiassa musikaalinen motiivi määrää liikkeen, sitä tehdään siis musiikin (piano, huilu, lyyra tai viulu) mukaan. Pikkulasten kanssa käytetään pentatonista musiikkia rytmiä tapailen. Säveleurytmiassa lapsi oppii tuntemaan tahdin, rytmin, intervallit, sävelet sekä duurin ja mollin kehollisesti esimerkiksi eläimiin eläytymisen avulla. (Talviaisniemi 1989, 23.)

Puhe-eurytmiassa pohjana on kieli, joka koostuu sanoista ja äänneistä. Siinä runon rytmisyys luo liikkeen. Puhe-eurytmiassa tuodaan myös äänneet näkyviksi, muodostetaan eurytmia-aakkoset. Pyritään siis ikään kuin mukailemaan äänihuulten tekemää liikettä. (Talviaisniemi 1989, 23.)

Joissain päiväkodeissa ja koulussa harjoitetaan lisäksi hoidollista eurytmiaa. Hoi-toeurytmian tarkoituksena on tukea lapsen fyysistä, psyykkistä, kielellistä ja sosi-aalista kehitystä. (Paalasmaa 2009, 79.) Näissä tuokioissa lapsi on usein kahden kesken opettajan kanssa, mikä takaa jakamattoman huomion ja rauhallisen ympä-ristön toimia.

Steinerpedagogista aikuiskoulutusta tarjoavan Snellman-korkeakoulun eurytmian opettajakollegioon kuuluvan Irmeli Salomaan mukaan eurytmia antaa puheen ja musiikin avulla tekijälleen ymmärrystä itsestään ja yhteydestään maailmaan. Täl-löin ymmärrys tulee liikkeen kautta kokemuksena oivallukseksi eikä jää abstrak-tiksi tiedoksi. Hänen mukaansa runon ja musiikin elementtejä kuuntelemalla ja työstämällä on mahdollista kouluttaa tunnettaan vapaammaksi sympatiasta ja an-tipatiasta. (Salomaa 2011, 3.)

Eurytmia on alusta saakka kuulunut steinerkoulun opetussuunnitelmaan. Sitä voi toteuttaa myös hoidollisessa merkityksessä sekä työpaikoilla hyvinvoinnin lisäjänä. (Taskinen 2004, 19; 25, 29.)

4.1 Lapsi ja eurytmia

Eurytmia tuli kantavaksi pedagogiseksi oppiaineeksi steinerpäiväkoteihin ja -kouluihin, sillä se tuo ruumiillisen liikkeen harmoniseen sopusointuun aistimusten ja ajattelun kanssa. Näin ollen sen ajatellaan vaikuttavan kehittävästi koko ihmiseen – kehoon, sieluun ja henkeen. Eurytmian opetuksen asettamat vaatimukset mukailevat lapsen kehitystilanteita. (Päiväkodista koulutielle 2007, 45-46.)

Ennen puheen kehittymistä on lapsen luontainen tapa ilmaista itseään kokonaisvaltaisen kehollinen. Kaikki tämä lapsen liikehdintä on pyrkimystä kommunikointiin ja puhumiseen. Vähitellen kurkunpään liikkeet tulevat kuuluviksi ilman resonoinnin johdosta. Luonnollisena seurauksena tästä puheen kehityksestä ja kommunikoinnin helpottumisesta on jäsenten liikkeiden väheneminen ja niiden ilmaisun alkuvoimaisuuden häviäminen. Eurytmian tavoitteena on tukea kehitystä, jossa ihmisen jäseniin jälleen virtaa niiden oma ilmaisuvoima. (Taskinen 2004, 9.)

Päiväkodissa eurytmia tapahtuu leikin muodossa, pohjana ovat sadut, leikit ja luonnontapahtumat, joiden ilmaisussa käytetään omaa kehoa. Liikkeiden toistamiselle annetaan painoarvoa, sillä se kehittää muistia ja hahmotuskykyä. Jäljittely onkin tarkoitus houkutella esiin, sillä sen ajatellaan olevan lapsen tärkein väline hänen luodessaan suhteita ulkomaailmaan. Lisäksi eurytmia elävöittää mielikuvitusta ja tukee emotionaalista sekä sosiaalista kehitystä. (Esiopetussuunnitelma 2009, 2, 4.)

Esikouluikäisille suunnattu eurytmian opetus eroaa nuoremmille lapsille suunnattusta, sillä 6-vuotiaat lähenevät iältään seuraavaa seitsenvuotiskautta. Heille annetaan haastavampia tehtäviä, mutta toisaalta myös houkutellaan unohtamaan itsensä ja sukeltamaan mielikuvitusmaailmaan, olemaan vielä luopumatta lapsuudesta. 6-vuotiaat ovat jo tietoisempia itsestään ja ruumiistaan ja he tarvitsevat esimerkiksi

si harjoituksia, joissa voi käyttää notkeita sormiliikkeitä. Runot ovat pidempiä ja monimutkaisempia ja leikittelevät enemmän kielellä ja riimeillä. Aiheina käsitellään esimerkiksi pienemmistä huolehtimista, auttamista ja yhteistyötaitoja. Esi-koululaiset saavat myös erityistehtäviä vaikkapa opettajan apurina toimimisen muodossa. (Esiopetussuunnitelma 2009, 5.)

4.2 Eurytmistit

Snellman-korkeakoulun eurytmian opettajakollegioon kuuluvan Anne-Mari Someron mukaan useimmat Suomen nykyisistä eurytmisteistä ovat kouluttautuneet Sveitsissä, Saksassa, Englannissa, Ruotsissa, Hollannissa tai Norjassa. Hänen mukaansa Helsingissä toimi pieni eurytmiakoulu 1970-luvun lopulta 1990-luvulle, sekä Tampereella yksi kurssi ja pieni ryhmä Turun lähellä. Eurytmiadiplomi annetaan aina Sveitsistä käsin. Saksassa on mahdollista suorittaa maisterin tutkinto eurytmiassa. (Somero 2011.)

Helsingissä on syksystä 2003 asti toiminut Snellman-korkeakoulun sivuyksikkönä eurytmiakoulu. Kurssikuvausten yhteydessä eurytmiaa luonnehditaan liikkeen tuntevana etsimisenä. Yksilöterapeuttiseen hoitoeurytmiaan voi korkeakoulussa erikoistua jatkokoulutuksena. Kokopäiväinen eurytmiakoulutus pitää sisällään perusopetusta neljä vuotta, josta saa eurytmistin kansainvälisen diplomin, joka antaa eurytmiataiteen aineenopettajan pätevyyden steinerkouluissa. (Snellman-korkeakoulu 2009.)

Nelivuotinen eurytmian peruskoulutus sisältää sävel- ja äänne-eurytmian opintojen lisäksi mm. antroposofisen ihmiskäsityksen perusteita, anatomiaa, kirjallisuutta, maalausta, muovailua, musiikkia, musiikin teoriaa, puhetaidetta ja runo-oppia. (Snellman-korkeakoulu 2009.)

5 EMPIIRINEN TUTKIMUS

Ennen kyselyn tekemistä oltiin yhteydessä Steinerkasvatuksen liiton johtokunnan puheenjohtajaan Jarno Paalasmaahan, joka tiedotti, että paikalliset steineryhdistykset ja sitä kautta myös päiväkodit ovat varsin autonomisia yksiköitä, joilla ei ole mitään yhteistä päättävää elintä. Näin ollen kukaan ei ole aiemmin selvittänyt tai kontrolloinut esimerkiksi eurytmian käyttölaajuutta Suomen steinerpäiväkodeissa.

Suomen 41 steinerpäiväkodin johtohenkilöille toimitettiin postitse tutkimuslupa-anomukset. Kirjallisena saatiin 18 vastausta, joista kaksi tutkimuksesta kieltäytyviä. Sähköpostitse, tekstiviestillä sekä puhelimitse saatiin lisäksi viisi vastausta, joista kaikki olivat kieltäviä. Yhteensä tutkimuslupa-anomuksia palautettiin siis 23 eli 56 % lähetetyistä, joista 78 % myönteisiä. Prosessin aikana lähetettiin yksi muistutussähköposti vastausta vaille jääneiden päiväkotien osalta.

Yhteensä toimitettiin siis 16 kyselyä, mikä vastaa 40 %:a kokonaisjoukosta eli 41 johtajasta. Kysely suoritettiin Gmail-palvelun kyselyohjelmalla. Kysely saatekirjeineen toimitettiin sähköpostitse osallistujille. Vastauksia tuli yhden muistutussähköpostin seurauksena 16 eli 100 % kaikista kyselyn vastaanottajista osallistui lopulliseen kyselyyn.

5.1 Kyselyn tarkoitus

Suoritettuna kyselyn tarkoituksena on kartoittaa eurytmian käyttöä varhaiskasvatuksessa koko Suomen laajuisesti. Lisäksi tarkoituksena on tutkia eurytmian merkitystä lapsen fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle kasvulle.

5.2 Kyselyn rakenne

Kysely koostuu 15 kohdasta, joistai viisi on avointa kysymystä ja 10 monivalintakysymystä. Kohdat on kirjattu siten, että jokaiseen tulee vastata onnistuneen vastauslähetyksen takaamiseksi.

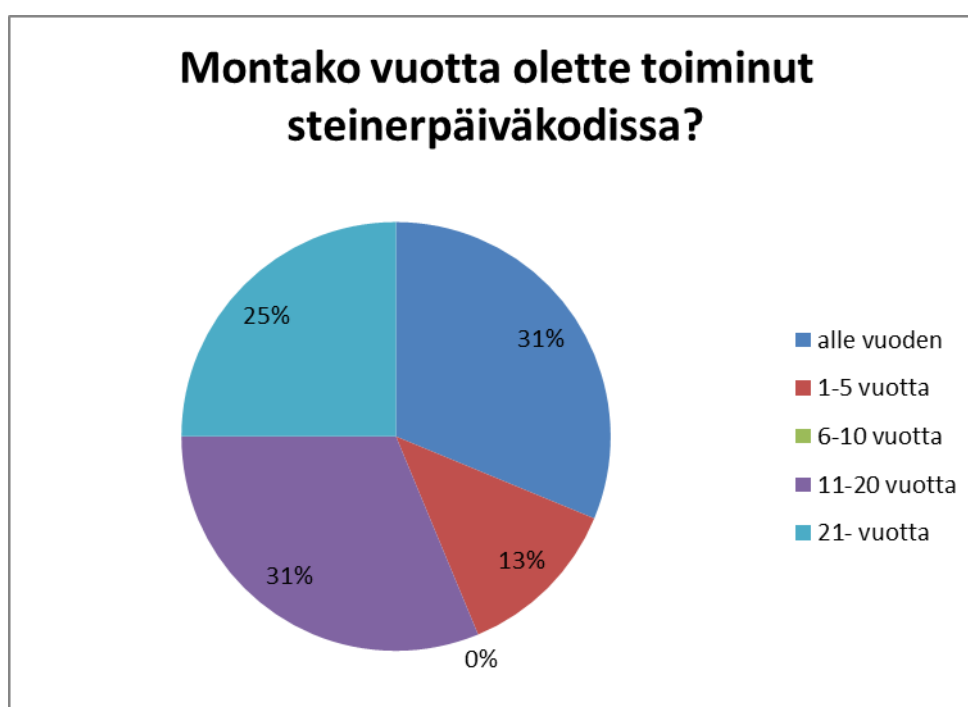
Sisällöllisesti kysely rakentuu siten, että alussa kartoitetaan johtajien taustaa steinerpäiväkodeissa ja muissa päiväkodeissa. Tämän jälkeen kysytään eurytmian mahdollisesta käytöstä ja sen käyttöiheydestä. Lopuksi pohditaan eurytmian merkitystä lapsen kehitykselle sekä henkilökunnan ja lasten asenteita eurytmiaa kohtaan.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Suoritetun tutkimuksen tulokset käytiin läpi kohta kohdalta ja niitä muunnettiin diagrammeiksi ja taulukoiksi sekä havainnollistettiin prosentuaalisin kuvauksin.

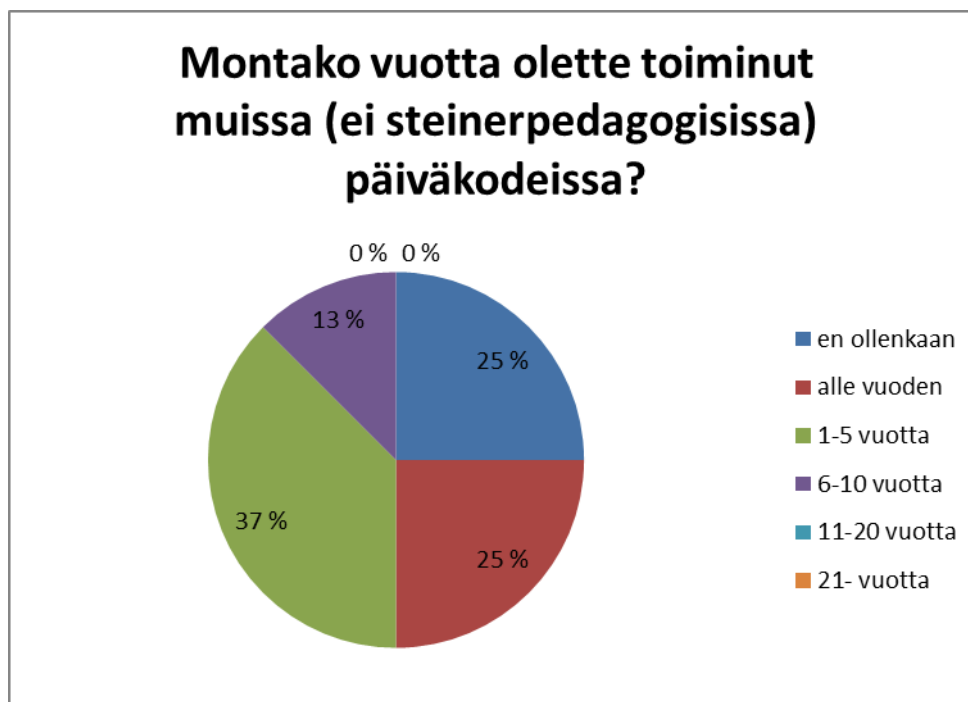
6.1 Johtajien tausta

Kyselyn pohjatietona pidettiin merkittävänä sitä, kuinka pitkä kokemus kyselyyn osallistuneilla johtajilla on steinerpäiväkodeista ja toisaalta, miten monta vuotta kokemusta heillä on muista kuin steinerpedagogisista päiväkodeista antamassa näkökulmaa varhaiskasvatukseen.

Kuvio 1. Johtajien työkokemus steinerpäiväkodeissa.

Kyselyn perusteella useimmat johtajista olivat työskennelleet steinerpäiväkodissa alle vuoden, 11-20 vuotta tai yli 21 vuotta. Yli 10 vuoden kokemus steinerpäiväkodeista oli 56 %:lla vastanneista.

Kuvio 2. Johtajien työkokemus muissa kuin steinerpäiväkodeissa.

Johtajien työkokemus muissa kuin steinerpedagogisissa päiväkodeissa oli enemmistöllä 1-5 vuotta, alle vuoden tai ei ollenkaan.

6.2 Eurytmian käyttö

Viisi johtajaa eli 31 % kuudestatoista ilmoitti, ettei hänen päiväkodissaan ole lainkaan eurytmiaa. Syynä tähän oli jokaisessa tapauksessa pätevän opettajan puute. Puolessa päiväkodeista oli kuitenkin ainakin yksi henkilö, joka oli saanut koulutusta eurytmiassa.

Päiväkodeissa, joissa eurytmiaa oli, harjoitettiin sitä kerran viikossa, yhdessä taulossa jopa useammin. Kysyttiin, onko eurytmiaa johtajien mielestä päiväkodissa sopivasti, liikaa vai liian vähän. Päiväkodit, joissa eurytmiaa harjoitettiin, olivat sitä mieltä, että eurytmiaa oli sopivasti ja muut, että sitä on liian vähän.

Lisäksi tiedusteltiin, olisiko johtajien mielestä eurytmialla annettavaa myös ei-steinerpedagogisille päiväkodeille.

Kuvio 3. Eurytmian hyödyntäminen muissa kuin steinerpäiväkodeissa.

Yli kaksi kolmasosaa johtajista oli sitä mieltä, että eurytmiaa voisi hyödyntää myös muissa päiväkodeissa.

Avoimessa jatkokysymyksessä tiedusteltiin, miksi johtajat olivat juuri sitä mieltä, mitä asiasta olivat. Johtajat, joiden mielestä eurytmiaa ei tulisi hyödyntää muissa päiväkodeissa perustelivat kantansa lastentarhanopettajien epäpätevyydellä eurytmian opettamiseen, tilojen puutteellisuudella, henkilökunnan negatiivisella asennoitumisella ja sillä, että eurytmia on nimen omaan elimellinen osa steinerpedagogiikkaa, joten sitä ei voida erottaa tästä pedagogisesta suuntautumisesta.

Myönteisesti ei-steinerpedagogisten päiväkotien eurytmian harjoittamiseen suhtautuneet johtajat puolestaan perustelivat näkemyksensä eurytmian positiivisilla vaikutuksilla jokaisen lapsen kehitykselle, mikäli henkilökunta ja lasten vanhemmat sen hyväksyvät.

6.3 Eurytmian vaikutukset lapsen fyysiselle kehitykselle

Eurytmia on yksinkertaisuudessaan liikettä ryhmässä ja rytmissä. Alla olevaan taulukkoon on koottu kyselyyn vastanneiden päiväkotien johtohenkilöiden vastauksien pääkäsitteitä tiedusteltaessa eurytmian vaikutuksia lapsen fyysiselle kehitykselle. Yksittäiset vastaukset on koottu alaluokkiin, joista on johdettu yläluokan käsitteet. Yläluokan termin jäljessä on termiin liittyvät maininnat määrällisesti merkittynä.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA
rytmi rytmi rytmitaju rytmitaju	rytmitaju 4
aistit aistien vahvistaminen herkistää aisteja	aistit 3
karkea- ja hienomotoriikka korkeamotoriikka karkea- ja hienomotoriikka motoriset taidot	motoriikka 4
sairauksien ennaltaehkäisy kehonhallinta koordinaatio jäljittely jäljittely puhe kehontuntemus kehontuntemus raajojen hallinta kehotietoisuus hengitys kehotietoisuus hahmotuskyky	keho 21

liikekapasiteetti sydän sisäelimet auttaa hahmottamaan omaa kehoa auttaa hahmottamaan omaa kehoa perusliikuntataidot vahvistuvat kehon hahmottaminen liikkeiden hallitseminen	
jaksaminen elämänvoima elämänvoima tasapainottaa elinvoima rauhoittaa harmonisoi antaa elämyksiä elävyys itsen havainnointi	elinvoima 10
tilan kokeminen tilan hahmottaminen tilan hahmottamien tilan hahmottaminen	tilan hahmottaminen 4

Taulukko 1. Eurytmian vaikutukset lapsen fyysiselle kehitykselle.

Tiedusteltaessa eurytmian merkitystä lapsen fyysiselle kehitykselle viittaa tulos siihen, että painavimmiksi vaikutuksiksi nousevat kehonhallintaan liittyvät tekijät. Lisäksi eurytmian koettiin antavan elinvoimaa sekä kehittävän rytmittäjää, aisteja, motoriikkaa ja tilan hahmottamista.

6.4 Eurytmian vaikutukset lapsen psyykkiselle kehitykselle

Alla olevaan taulukkoon on koottu kyselyyn vastanneiden päiväkotien johtohenkilöiden vastauksien pääkäsitteitä tiedusteltaessa eurytmian vaikutuksia lapsen psyykkiselle kehitykselle. Yksittäiset vastaukset on koottu alaluokkiin, joista on johdettu yläluokan käsitteet. Yläluokan termin jäljessä on termiin liittyvät maininnat määrällisesti merkittynä.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA
onnistumisen kokemukset omaehtoinen oppiminen osaamisen tunne haasteet elämykset keskittyminen tarkkaavaisuus eläytyminen kannustus onnistumisen kokemukset elämykset	positiiviset oppimiskokemukset 11
mielikuvitus mielikuvitus mielikuvitus mielikuvitus	mielikuvitus 4
itseluottamus itsetunto itseluottamus itsetuntemus itsetuntemus itsesäätelykyky itseluottamus itsetunto	itseluottamus 8
tasapaino tasapaino	tasapainoisuus 11

harmonia psyyken vahvistuminen rauha rauha tasapaino tasapaino tasapaino terapeuttisuus terapeuttisuus	
onnistumisen ilo ilo ilo tunne-elämän elävöittäminen into into eheyden kokemus tunne-elämykset	positiiviset tunteet 8

Taulukko 2. Eurytmian vaikutukset lapsen psyykkiselle kehitykselle.

Positiivisten oppimiskokemusten ja tasapainoisuuden koettiin vastauksissa olevan eurytmian vahvimmat psyykkiset vaikutukset lapsen kehitykselle. Näiden lisäksi mielikuvitus ja itseluottamus karttuvat tuokioiden myötä ja lapsi saa kokea positiivisia tunteita.

6.5 Eurytmian vaikutukset lapsen sosiaaliselle kehitykselle

Alla olevaan taulukkoon on koottu kyselyyn vastanneiden päiväkotien johtohenkilöiden vastauksien pääkäsitteitä tiedusteltaessa eurytmian vaikutuksia lapsen fyysiselle kehitykselle. Yksittäiset vastaukset on koottu alaluokkiin, joista on johdettu yläluokan käsitteet. Yläluokan termin jäljessä on termiin liittyvät maininnat määrällisesti merkittynä.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA
itsen hahmottaminen osana ryhmää luottamus yhdessä tekeminen yhdessä onnistuminen ryhmässä toimiminen yhteistyö yhdessä kokeminen yhteinen ilo yhteenkuuluvuudentunne läheisyys sosiaalisuus yhteinen ilo	yhteenkuuluvuudentunne 12
toisten huomioon ottaminen itsesäätelykyky toisten huomioiminen huomioon ottaminen toisten huomioon ottaminen itsekkyuden hälveneminen toisten vahvuuksien havaitseminen toisten kunnioittaminen vuorovaikutustaidot toisten huomioon ottaminen oman vuoron odottaminen sosiaalinen osaaminen toisten huomioon ottaminen toisten huomioiminen muiden huomioon ottaminen toisen asemaan asettuminen auttaminen kuunteleminen erilaisuuden hyväksyminen toisten huomioon ottaminen	toisten huomioon ottaminen 23

tilan antaminen toisille oman vuoron odottaminen aikuisen kuunteleminen	
---	--

Taulukko 3. Eurytmian vaikutukset lapsen sosiaaliselle kehitykselle.

Sosiaalisen kehityksen suhteen kyselyvastaukset olivat varsin yksiselitteisiä. Eurytmian vaikutukset lapsen sosiaaliselle kehitykselle ovat johtajien mukaan toisten huomioon ottamisen oppiminen ja kokemus yhteenkuuluvuudentunteesta.

6.6 Eurytmian tärkein anti lapselle

Alla olevaan taulukkoon on koottu kyselyyn vastanneiden päiväkotien johtohenkilöiden vastauksien pääkäsitteitä tiedusteltaessa eurytmian tärkeintä antia lapselle. Yksittäiset vastaukset on koottu alaluokkiin, joista on johdettu yläluokan käsitteet. Yläluokan termin jäljessä on termiin liittyvät maininnat määrällisesti merkittynä.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA
elämään opettaminen itseluottamus oman suhteen löytäminen maailmaan maailmanvalloituksen edellytykset maailmaan tutustuminen	suhde maailmaan 5
tekemisen ilo liikkumisen ilo elämän ilo ilo ilo ilo ilo ilo ilo	ilo 9
mielikuvituksen käyttö luovuus	mielikuvitus 6

aitous mielikuvitusmaailma taianomaisuus satujen maailmaan pääseminen	
tietoisuus oman kehon liikkeistä kehon hahmottaminen kehontuntemus terveys aistien käyttö yhdessä liikkuminen oman kehon käyttö lapsen kehityksen vahvistuminen kaikilla osa-alueilla rytmit keskittymiskyky tasapainoisuus	fyysiset elementit 11

Taulukko 4. Eurytmian tärkein anti lapselle.

Tiedusteltaessa eurytmian tärkeimpänä pidettyä antia lapselle nousivat fyysiset elementit vahvasti esiin. Niiden lisäksi ilon tunne, mielikuvituksen kehittyminen ja oman maailmasuhteen muodostuminen keräsivät useita mainintoja.

6.7 Asenteet eurytmiaa kohtaan

Kyselyssä kartoitettiin sekä lasten että päiväkotien työntekijöiden asenteita eurytmiaa kohtaan asteikolla erittäin negatiivinen, negatiivinen, neutraali, positiivinen, erittäin positiivinen. 50 %:ssa vastauksista eli kahdeksassa vastauksessa lasten asennetta pidettiin erittäin positiivisena, 37 %:ssa eli kuudessa vastauksessa positiivisena ja 13 %:ssa eli kahdessa neutraalina. Vastaavasti henkilökunnan asennetta pidettiin 63 %ssa vastauksista eli yhdeksässä vastauksessa erittäin positiivisena ja 37 %:ssa eli seitsemässä positiivisena.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tehdyn kyselytutkimuksen valossa voidaan todeta, että monilla Suomen steinerpäiväkotien johtajista on pitkä steinerpedagoginen kokemus, mutta kokemus muista päiväkodeista on jäänyt verrattain vähäiseksi. Voidaan olettaa, että vastavasti ei-steinerpedagogisten varhaiskasvatustyksiköiden johtajilla on vielä vähemmän käytännön kokemusta steinerpedagogisista päiväkodeista. Tämä saattaa jossain määrin rajata johtajien näkökulmia puolin ja toisin.

Edelleen voidaan päätellä, että jopa yli puolessa Suomen steinerpedagogiikkaa harjoittavista varhaiskasvatustyksiköistä harjoitetaan eurytmiaa osana kasvatustyötä. Päteviä opettajia toivottaisiin olevan enemmän, jotta ideaali yksi eurytmiautuokio viikossa toteutuisi. Tästä voidaan päätellä, että alan koulutusmahdollisuuksia tulisi kenties lisätä, jotta olisi mahdollista tuoda eurytmia yhä useampien lasten elämään.

Eurytmian mahdollista käyttöä muissa kuin steinerpedagogisissa päiväkodeissa kannatetaan, sillä sen vaikutusten lasten kehitykseen koetaan olevan varsin positiivisia. Fyysisesti se vaikuttaa erityisesti kehonhallintaan, psyykkisesti antaa taspainoa ja positiivisia oppimiskokemuksia sekä sosiaalisesti opettaa yhteenkuuluvuudentunnetta ja toisten huomioon ottamista. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja henkilökunnan suhtautuminen eurytmiaan on hyvin positiivista.

Kaiken kaikkiaan eurytmia on monipuolinen ja kehittävä toimintamuoto, jonka alalle kaivattaisiin enemmän lapsia ja ammattilaisia. Se on silti vankasti steinerpedagogisiin ihmiskuvaan ja arvoihin sidonnainen, joten sitä ei välttämättä voida nähdä menestyksellisesti harjoitettavan niistä irrallaan.

7.1 Tutkimuksen onnistuminen

Tutkimuksen substanssi vastaa osaltaan tutkimuskysymyksiin. Kyselyn avulla saatiin kyselyn vastausprosentin tarjoamassa laajuudessa selville eurytmian käyttölaajuus ja käsityksiä sen vaikutuksista varhaiskasvatuksessa olevan lapsen kehitykselle.

Tutkimusprosessi oli tyydyttävä. Empiirinen osio pohjautui teoreettisen osion esiin tuomiin viitekehyksiin ja metodologia haki paikkansa mahdollisuuksien rajoissa. Tavoitteena oli laaja näkökulma, joten koko maan valitseminen empiirisen tutkimuksen alueeksi oli hyvä. Tutkimuksen valmistuminen viivästyí alkuperäisestä aikataulusta mm. tutkimuslupa-anomusten ja kyselyvastausten odottamisen vuoksi.

Lisätutkimusaiheita voisivat olla esimerkiksi varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhempien eurytmiakäsitysten selvittäminen sekä eurytmiatuokioiden sisällöllinen variaatio ja sen vaikutukset lapsen kehitykselle.

7.2 Tutkimukseen liittyvät eettiset kysymykset

Tutkimukseen liittyvät eettiset kysymykset koskivat lähinnä päiväkotien johtajien henkilöllisyyttä ja tarkkoja henkilökohtaisia tietoja, joiden kartoittamiseen ei nähty syytä. Lisäksi päädyttiin olla mainitsematta nimeltä muita päiväkoteja kuin tekijän harjoittelupaikka, jonka johtaja antoi tähän luvan.

7.3 Tutkimuksen luotettavuuden pohdinta

Kyselytutkimukseen osallistui noin 40 % alkuperäisestä joukosta, jolle tutkimuslupa-anomukset toimitettiin. Vajaa puolet Suomen steinerpäiväkodeista on näin ollen edustettuna tutkimuksessani ja sen tuloksissa. Tulosten luotettavuutta rajaa siis vastausprosentti, jonka olisi tietysti toivonut olevan mahdollisimman suuri.

Tietoa haettiin useasta eri lähteestä kattavan näkökulman takaamiseksi. Luotettavuus pyrittiin takaamaan myös kyselytutkimuksen kysymysten laadinnalla, jossa oli silmälläpidetty sitä, ettei niissä esiinny johdattelevuutta, vaan osallistujan toivottiin vastaavan oman käsityksensä mukaisesti.

Tutkimus tullaan julkaisemaan sähköisesti Theseus-järjestelmässä, missä se on kaikkien halukkaiden luettavissa.

LÄHTEET

Bardt, S. 2008. Eurythmy. A Creative Force in Humanity. Experiences from Pedagogical Practice. New York. The Association of Waldorf Schools. Viitattu 1.9.2011.

http://www.waldorflibrary.org/Journal_Articles/eurythmy.pdf

Dahlström, Maria. 2008. Ajatuksia pienten lasten vanhemmille steinerpedagogiikan näkökulmasta. Helsinki. Suomen antroposofinen liitto.

Egidius, H. 2002. Pedagogik för 2000-talet. Falun. Natur och kultur.

Ehnqvist, T. 2006. Miten antroposofia ilmenee steinerpedagogiikassa? Kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia. Helsinki. Helsingin yliopisto.

Ervast, P. 2011. Mitä jokaisen tulee tietää teosofiasta? Viitattu 20.9.2011.

<http://www.teosofia.net/>

Esiopetussuunnitelma. 2009. Steiner-päiväkoti Tiitiäinen.

Hellström, M. 2010. Sata sanaa kasvatuksesta. Opetus 2000. Juva. PS-kustannus.

Hirsjärvi, S. & Huttunen, J. 2001. Johdatus kasvatustieteeseen. Helsinki. Werner Söderström osakeyhtiö.

Härkönen, U. 2003. Mitä varhaiskasvatus on?. Joensuun yliopisto. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos. Viitattu 12.7.2011.

<http://sokl.joensuu.fi/juhlakirja/15UllaH.htm>

Lapsi keskellämme. 1993. Steinerpedagoginen varhaiskasvatusjulkaisu nro 2. Hervanta. Steinerpedagogiikan Seura Ry.

Paalasmaa, J. 2009. Omassa rytmissä. Steinerkoulun idea ja käytännön sovellukset. Opetus 2000. Juva. PS-kustannus.

Päiväkodista koulutielle. 2007. Johdatus steinerpedagogiikkaan. Lahti. Sinilintu.

Salomaa, I. 2011. Eurytmia. Viitattu 2.9.2011.

<http://www.snellman-korkeakoulu.fi/media/pdf/Salomaa%20EURYTMIA.pdf>

Skinnari, S. 2011. Kasvu ja kasvatus ihmisyyteen. Teoksessa Arvot kasvatuksessa, 17-29. Toim. Jantunen, T. & Ojanen, E. Helsinki. Tammi.

Snellman-korkeakoulu 2009. Opinnot:eurytmia. Viitattu 27.4.2011.

<http://www.snellman-korkeakoulu.fi/?com=article&id=48>

Somero, Anne-Mari. 2011. Eurytmiasta. Email anna.e.koivisto@gmail.com 4.9.2011. Tulostettu 4.9.2011.

Steiner, R. 2003. Kasvatus- ja opetustaito ihmisolemuksen terveen kehittymisen perustana. Johdatus antroposofiseen pedagogiikkaan ja didaktiikkaan. Die gesunde Entwicklung des Leiblich-Physischen als Grundlage der freien Entfaltung des Seelisch-Geistigen, 1987. Suom. Matti Tapanainen. Helsinki. Kirjokanta Oy.

Steinerkasvatus. 2011a. Steinerpäiväkodit. Viitattu 16.3.2011.
<http://www.steinerkasvatus.fi/index.php?page=paivakodit>

Steinerkasvatus. 2011b. Steinerkoulut. Viitattu 16.3.2011.
<http://www.steinerkasvatus.fi/index.php?page=steinerkoulut>

Steinerkasvatus. 2011c. Steinerpedagoginen lukiokoulutus. Viitattu 16.3.2011.
<http://www.steinerkasvatus.fi/index.php?page=lukio>

Steinerkasvatus. 2011d. Steinerkoulut. Viitattu 16.3.2011.
<http://www.steinerkasvatus.fi/index.php?page=rakenne>

Steinerkasvatus. 2011e. Steinerkoulun historiaa ja nykypäivää. Viitattu 16.3.2011.
<http://www.steinerkasvatus.fi/index.php?page=historaa>

Steinerkoulun kansainvälinen opetussuunnitelma. 2004. The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, 2000. Toim. Rawson, M & Richter, T. Suom. Laakso, H & Rauramo, M. Tampere. Steinerpedagogiikan seura ry.

Taskinen, M. 2004. Eurytmia – hengen tanssia meissä. Helsinki. Dialogia Oy.

Uusikylä, K. 2003. Vastatulia inhimillisen kasvatuksen ja koulutuksen puolesta. Opetus 2000. Juva. PS-kustannus.

Virtanen, R. 1995. Kun koko keho puhuu – miksi eurytmiaa opetetaan. Teoksessa Kasvatuksen taide, 5-7. Toim. Mäenpää, Y. & Taskinen, M. Helsinki. Steinerpedagoginen seura ry.

Talviaisniemi, T. 1989. Mitä on eurytmia?. Teoksessa Steinerkoulu, 23. Toim. Miettinen, K. & Mäenpää, Y. & Wilenius, A. Helsinki. Steinerpedagogiikan seura ry.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa-anomuksen saatekirje

Vaasassa 11.4.2011

Hei!

Olen viimeisen vuoden sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulussa suuntautumisenani lapsi-, nuoriso- ja perhetyö. Suoritan parhaillani yhdeksän viikon suuntaavaa harjoittelujaksoa Vaasan steinerpäiväkoti Tiitiäisessä. Teen opinnäytetyöni eurytmiasta steinerpedagogisen varhaiskasvatuksen menetelmänä. Tutkin sen käyttöä ja merkitystä lapsen kehitykselle.

Olen päätenyt suorittamaan opinnäytetyöni aineistoksi kyselyn Suomen steinerpäiväkotien johtohenkilöille, joihin Tekin kuulutte. Kysely suoritetaan luottamuksellisesti ja jokainen vastaaja on tutkimukselleni hyvin tärkeä. Tiedustelin tutkimuksen suorittamisesta Steinerkasvatuksen liiton puheenjohtaja Jarno Paalasmaalta ja hän totesi työni aiheen olevan hyvä ja selvittämisen arvoinen.

Työni teoreettinen osa koostuu steinerpedagogiikan historiasta maailmalla ja Suomessa, minkä lisäksi se sisältää informaatiota steinerpedagogiikan periaatteista, arvoista ja erityispiirteistä sekä eurytmiasta. Harjoittelupaikallani Vaasan steinerpäiväkoti Tiitiäisessä pääsen konkreettisesti seuraamaan eurytmiaa, joten liitän osioon myös havaintojani siitä. Empiirinen osio sisältää kyselyn ja sen tulosten purkamista ja analysointia.

Tässä kuoressa on tutkimuslupa-anomus opinnäytetyöhöni liittyvän kyselyn suorittamiseksi. Olisin erittäin kiitollinen, mikäli täyttäisitte sen ja palauttaisitte minulle liitteenä olevassa palautuskuoressa. Varsinaisen kyselyn toimitan Teille virtuaalisesti. Olisitteko siis ystävällinen ja liittäisitte anomuksen kohtaan ”Tutkimuksen kohdeorganisaation tiedot” sähköpostiosoitteenne, johon voin toimittaa kyselyn. Voin myös lähettää opinnäytetyösuunnitelmani, mikäli se kiinnostaa. Minuun voi olla yhteydessä lisäkysymyksiin joko sähköpostitse osoitteeseen anna.e.koivisto@gmail.com tai puhelimitse numeroon 040-8335071.

Tuhannet kiitokset vastauslähetyksestänne!!

Keväisin terveisin,

Anna Koivisto

Liite 2. Tutkimuslupa-anomus**TUTKIMUSLUPA-ANOMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN**

OPISKELIJAN TIEDOT:		
Opinnäytetyön tekijä(t): Anna Koivisto	Opiskelijanumero: e0800564	Koulutusohjelma: Sosiaali-ala
Osoite: Pitkäkatu 61 as 21 65100 Vaasa	Puhelinnumero: 040-8335071	Sähköposti: anna.e.koivisto@gmail.com
TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATION TIEDOT:		
Organisaation nimi ja tulosyksikkö:		
Yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelin:		
Mahdollisen työelämäohjaajan nimi, sähköposti, puhelin:		
OPINNÄYTETYÖN TIEDOT:		
Opinnäytetyön nimi: Eurytmia steinerpedagogisen varhaiskasvatuksen menetelmänä Suomessa		
Opinnäytetyötutkimuksen tarkoitus: Tarkoituksena on tutkia ja kartoittaa eurytmian käyttöä Suomen steiner-		

päiväkodeissa varhaiskasvatuksessa sekä tarkastella eurytmian merkitystä lapsen kehitykselle. Menetelmänä kyselytutkimus.

Opinnäytetyön ohjaajan nimi, sähköposti, puhelin:

Hans Frantz, hans.frantz@puv.fi, +358 207 663 321, +358 40 743 7584

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Vaasan ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta sopimuksen mukaan. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana käyttöön saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyöedellytyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus –tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: _____ **Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus:**

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

Myönnetty anomuksen mukaan

Hylätty

Myönnetään seuraavin korjauksin

Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä

Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys _____

Allekirjoitus _____

Nimen selvennys _____

Liite 3. Kyselylomake

Olkaa ystävällinen ja vastatkaa jokaiseen kohtaan.

*Pakollinen

1. Montako vuotta olette toiminnut steinerpäiväkodissa? *

alle vuoden

1-5 vuotta

6-10 vuotta

11-20 vuotta

21- vuotta

2. Montako vuotta olette toiminnut muissa (ei steinerpedagogisissa) päiväko-
deissa? *

en ollenkaan

alle vuoden

1-5 vuotta

6-10 vuotta

11-20 vuotta

21- vuotta

3. Onko päiväkodissanne eurytmiaa? *

on

ei

4. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen "ei", valitkaa syy, miksi näin on.

ei ole eurytmiaopettajaa käytössä

ei ole katsottu tarpeelliseksi

Muu:

5. Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen "on", miten usein päiväkodissanne on eurytmia-
tuokioita?

todella harvoin

noin kerran kuussa

noin kerran viikossa

useammin kuin kerran viikossa

Muu:

6. Onko eurytmiaa päiväkodissanne mielestänne *

sopivasti

liikaa

liian vähän

7. Onko joku päiväkotinne henkilökunnasta saanut koulutusta eurytmiassa? *

on

ei

8. Tulisiko eurytmiaa mielestänne hyödyntää myös päiväkodeissa, jotka eivät ole steinerpedagogisia? *

kyllä

ei

9. Perustelkaa edellinen vastauksenne. *

10. Mitkä ovat mielestänne eurytmian vaikutukset lapsen fyysiselle kehitykselle? *

11. Mitkä ovat mielestänne eurytmian vaikutukset lapsen psyykkiselle kehitykselle? *

12. Mitkä ovat mielestänne eurytmian vaikutukset lapsen sosiaaliselle kehitykselle? *

13. Mikä on mielestänne eurytmian tärkein anti lapselle? *

14. Millainen on havaintojenne mukaan varhaiskasvatuksessa olevien lasten asenne eurytmiaa kohtaan? *

erittäin positiivinen

positiivinen

neutraali

negatiivinen

erittäin negatiivinen

15. Millainen on mielestänne varhaiskasvatuksessa toimivan henkilöstön asenne eurytmiaa kohtaan? *

erittäin positiivinen

positiivinen

neutraali

negatiivinen

erittäin negatiivinen

Suurkiitos osallistumisestanne!

